

MIEHEN JA NAISEN ASEMA RAAMATUSSA

JOHDANTO

Usein kuulee sanottavan, ettei kysymys paimenviran kuulumisesta pelkästään miehille ole mikään uskon keskeisin asia. Kommentin tarkoituksena on yleensä sanoa, että koska kyse ei ole siitä tärkeimmästä asiasta, meidän ei tulisi keskustella virkakysymyksestä. Tällaisessa näkemyksessä on ongelmana toisaalta se, että tokihan meidän pitää puhua ja opettaa myös niistä vähemmän tärkeistä asioista. Toisaalta yllä esitetty näkemys ei tunnista sitä, että kysymys paimenvirasta liittyy useisiin uskonelämän keskeisiin seikkoihin. Siksi virkakysymyksen ymmärtäminen on erittäin tärkeä seikka myös uskonelämän keskeisimpien asioiden kannalta.

Miksi aihe sitten on tärkeä? Tähän näen ainakin neljä syytä. *Ensimmäinen* on kysymys Raamatun arvovallasta. Kukaan ei voine kieltää sitä, että se, miten ymmärrämme paimenvirkkaa koskevat raamatunkohdat liittyy jollakin tapaa käsitykseemme Raamatun arvovallasta. Kysymys on siitä, millä perusteella me ajattelemme toisten Raamatun opetusten koskevan vain omaa aikaansa ja toisten koskevan myös meidän aikaamme. Tämä ei ole vähäinen seikka, kun on kyse Jumalan sanasta. *Toinen* syy on kysymys miehen ja naisen asemasta. Kukaan ei voine myöskään kiistää sitä, että naispappeuskeskustelu liittyy laajemminkin käsitykseen miehestä ja naisesta. Mitä on mieheys ja naiseus; entäpä sukupuolten suhde toisiinsa? *Kolmanneksi* miehen ja naisen asemaan liittyy puolestaan se, että aviomiehen ja vaimon suhde kuvaa usein Raamatussa Jumalan ja seurakunnan välistä suhdetta. Mikä siis on Jumalan ja kirkon välinen suhde? *Neljänneksi* jopa kolminaisuuden sisäisestä tehtävänjaosta kerrotaan, että Isä on Pojan pää samoin kuin mies on naisen pää (1. Kor. 11:3). Asia liittyy myös kolminaisuusoppiin.

Näistä teemoista voimme päätellä, että pohdiskelu virkakysymyksen äärellä ei ole pois uskon ytimen käsittämisestä. Raamattu on kokonaisuus, jossa asiat kietoutuvat toisiinsa.

MIES JA NAINEN PARATIISISSA

Virkakeskustelussa käy usein niin, että emme näe metsää puilta. Pyörimme parin (kylläkin tärkeän) Uuden testamentin kirjekohdan ympärillä, ja muu Raamatun materiaali jää käsittelemättä. Siksi tarkoitukseni on piirtää miehen ja naisen asemaan liittyen pitkää linjaa läpi Raamatun. Siispä aloitan luomisesta.

”Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi; mieheksi ja naiseksi hän loi heidät.” (1. Moos. 1:27, KR38). Tässä on perustavanlaatuisen jae, joka on hyvä pitää kaiken aikaa mielessä. Sekä mies että nainen ovat yhtäläisesti Jumalan kuva. Tämä kertoo meille siitä, että heillä on yhtäläinen arvo. Kumpikin oli yhtä tärkeä ihmisrodulle. Jatkossa heitä käsketään lisääntymään, mikä ei onnistu ilman toista puolta. Kumpikin on täydellisesti ihminen. Ei siis ole niin, että mies olisi ideaalimpi ihminen kuin nainen. Mies ja nainen ovat siis tasa-arvoisia.

Tämä edellä sanottu ei kuitenkaan ole ristiriidassa sen kanssa, että heillä saattoi olla erilaiset tehtävät ja erilainen auktoriteetti. Toinen kertomus luomisesta zoomaa juuri miehen ja naisen luomiseen. Siinä meille valaistaan asemaa, joka luomisessa annettiin miehelle ja naiselle. Nostan lyhyesti esiin kaksi näkökulmaa, jotka osoittavat miehen olleen naisen pää jo paratiisissa.

Luomisjärjestys

Luomiskertomusten läpi toistuu kaava, jossa nimitetään asioita. Aluksi nimen antaja on Jumala: ”Ja Jumala kutsui (אָרָה → qārā) valkeuden päiväksi, ja pimeyden hän kutsui (אָרָה) yöksi.” (1. Moos. 1:5, KR38), ”Ja Jumala kutsui (אָרָה) vahvuuden taivaaksi.” (1:8, KR38), ”Ja Jumala kutsui (אָרָה) kuivan maaksi, ja paikan, mihin vedet olivat kokoontuneet, hän kutsui (אָרָה) mereksi.” (1:10, KR38). Näemme, että Jumala omasta asemastaan käsin antaa nimet luoduille asioille. Kun sitten katsotaan tarkemmin ihmi-

sen luomista, niin huomataan, että tämä sama asema annetaan miehelle. ”Ja Herra Jumala teki maasta kaikki metsän eläimet ja kaikki taivaan linnut ja toi ne ihmisen eteen nähdäkseen, kuinka hän ne nimittäisi (אָרֶיִם); ja niinkuin ihminen nimitti (אָרֶיִם) kunkin elävän olennon, niin oli sen nimi oleva.” (2:19, KR38), ”Ja ihminen antoi nimet (אָרֶיִם) kaikille karjaeläimille ja taivaan linnuille ja kaikille metsän eläimille.” (2:20, KR38). Kun luomiskertomuksia luettiin, oli tämä järjestys selkeä alkuperäisille hepreankielisille lukijoille. Jumala delegoi omaa auktoriteettiaan miehelle, ja tämän varassa mies sitten nimesi eläimet. ”Ja Herra Jumala rakensi vaimon siitä kylkiluusta, jonka hän oli ottanut miehestä, ja toi hänet miehen luo. Ja mies sanoi: 'Tämä on nyt luu minun luistani ja liha minun lihastani; hän kutsuttakoon (אָרֶיִם) miehettäreksi, sillä hän on miehestä otettu.'” (2:22–23, KR38) Mies antaa nimen myös naiselle. Tämä osoittaa sen, että mies on auktoriteettiasemassa suhteessa naiseen.

Tähän ensimmäiseen perusteeseen esitän heti kaksi selvennystä. Kyseinen auktoriteetti- asema liittyy ainoastaan miehen ja naisen väli- seen avioliittoon. Jatkuuhan teksti siten, että siinä kerrotaan avioliiton asettamisesta. Lisäksi tämä auktoriteetti- asema liittyy Jumalan perheeseen eli kirkkoon. Yhteiskunnan piirissä ei ole tällaista järjestystä, vaan siitä on olemassa yhtäläinen käsky vallita kaikkea luotua (1:28¹). Toinen selvennys liittyy siihen, että auktoriteetti- asema liitetään helposti väkivaltaan. On siis hyvä huomata, että edellä esitetty nimeämiskaava ei anna viitettä tällaiseen miellelyhtymään. Ei kai voida ajatella Jumalan nimenneen maata ja merta, jotta hän voisi käyttää niitä väkivaltaisesti hyväkseen ja tuhota ne. Seuraavassa perusteessa tuleekin kauniisti esiin miehen ja naisen yhtäläinen arvo, mutta samalla heidän erilainen asemansa.

”Herra Jumala sanoi: 'Ei ole hyvä ihmisen olla yksinään. Minä teen hänelle kumppanin, joka sopii hänen avukseen (עֹזֵר כְּגֹדֹ) → ezer kenegdō).’... Mutta ihmiselle ei löytynyt so-

1 ”Jumala siunasi heidät ja sanoi heille: 'Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa ja ottakaa se valtaanne. Vallitkaa meren kaloja, taivaan lintuja ja kaikkea, mikä maan päällä elää ja liikkuu.'” (1. Moos. 1:28, KR92).

pivaa kumppania (עֹזֵר כְּגֹדֹ)... Herra Jumala teki tästä kylkiluusta naisen ja toi hänet miehen luo. Ja mies sanoi: - Tämä se on!” (2:18–23, KR92). Teksti kertoo, että Jumala ei halunnut miehen olevan yksinään. Hän tahtoi tehdä avun miestä varten. Eläimistä ei kuitenkaan ollut sopivaksi avuksi, sillä avun (עֹזֵר), piti olla miestä vastapäätä (כְּגֹדֹ) eli hänen kanssaan samanarvoinen. Vasta kun nainen tuodaan miehen eteen, todetaan, että tässä on se oikea apu. Itse apu sana ei sisällä mitään väheksyntää. Raamatussa kutsutaan usein Jumalaa Israelin avuksi (esim. Ps. 33:20², 70:6³, 115:9⁴). Samoin se, että nainen on miestä vastapäätä korostaa olemuksellista samanarvoisuutta. Mutta kuten huomaamme, tehtiin nainen miestä varten (samoin sanoo Paavali 1. Kor. 11:9⁵).

Näillä kahdella perustavanlaatuisella poiminnalla luomiskertomuksesta on osoitettu se, että jo paratiisissa oli tietty tehtävänjako. Mies kantoi päävastuun perheestä sekä Jumalan perheestä eli kirkosta. Tätä miehen ja naisen asemaa kutsutaan teologian piirissä luomisjärjestykseksi. Kyse ei siis ole yksistään siitä, missä järjestyksessä asiat luotiin, vaan siitä mihin suhteeseen toisiinsa nähden ne asetettiin. Joskus hairahdutaan ajattelemaan, että tämä järjestys tuli maailmaan vasta syntiinlankeemuksessa. Siksi seuraavaksi on syytä katsoa sitä.

Lankeemus

Oikeastaan syntiinlankeemus vahvistaa edellä kuvatun luomisjärjestyksen. Raamattu nimittäin korostaa sitä, että lankeemus johtui suurelta osalta miehen ja naisen tehtävien sekoittumisesta. ”Ja vaimo näki, että siitä puusta oli hyvä syödä ja että se oli ihana katsella ja suloinen puu antamaan ymmärrystä; ja hän otti sen hedelmästä ja söi ja antoi myös miehellensä, joka oli hänen kanssansa, ja hänkin söi.” (1. Moos. 3:6, KR38). Nainen on tätä ennen käynyt neuvotte-

2 ”Meidän sielumme odottaa Herraa, hän on meidän apumme ja kilpemme.” (Ps. 33:20, KR38).

3 ”Minä olen köyhä ja avuton, Jumala, riennä avukseni. Sinä olet minun apuni ja pelastajani, Herra, älä viivyy!” (Ps. 70:6, KR92).

4 ”Israel, turvaa Herraan -- hän on heidän apunsa ja kilpensä.” (Ps. 115:9, KR38).

5 ”eikä miestä luotu naisen takia vaan nainen miehen takia.” (1. Kor. 11:9, KR92).

lun käärmeen eli Saatanan kanssa. Kertomuksesta käy selvälle se, että mies on välittänyt naiselle kiellon olla syömättä puusta. Nainen kuitenkin asettuu auktoriteettiasemaan ja päättää itse, että toimii käskyä vastaan. Näin nainen rikkoo alamaisuutensa ja opettaa vielä miestä siitä, että nyt on hyvä syödä tästä puusta. Kertomus paljastaa lisäksi sen, että mies on kaiken aikaa mukana eikä kuitenkaan hoida omaa tehtäväänsä. Hän ei ole perheen pää eikä vastuun kantaja, vaan asettuu puolestaan alamaisuuteen.

Rangaistusten antamisen yhteydessä miehen rikos nähdään suurempana. Hänen lankeemuksensa vuoksi koko maa kirotaan. Nainen saa raskauden vaivat. Lisäksi miehen ja naisen asema vääristyy lankeemuksen seurauksena: ”Ja miestäsi *vastaan* on sinun tahtosi oleva (וְאֵל-אִישׁךָ תִּשְׁקֶתָךְ) → *w_eel īshek t_eshūqatek*), mutta hän on sinua vallitseva.” (1. Moos. 3:16, käännös minun). Sekä KR38 että KR92 kääntävät jakeen eri tavalla (näiden kahden ymmärrys jakeesta on keskenään samanlainen).⁶ Kyseiset käännökset ymmärtävät mieheen kohdistuvan halun/tahton jatkoksi sille, mitä on puhuttu raskauden vaivoista. Jae siis ymmärretään seuraavasti: Raskauden kivut ja vaivat ovat sinulle suuret, mutta et pysty niitä pakenemaan, koska tunnet seksuaalista halua miestäsi kohtaan, etkä siis pysty välttämään raskaaksi tulemistä. Yllä esitetty käännös liittyy vaimon mieheen kohdistuvan halun jakeen viimeiseen lauseeseen. Tällöin merkitys on seuraava: Sinä haluat asettua auktoriteettiasemaan mieheesi nähden ja olla perheen pää, mutta vahvempana miehesi on kuitenkin alistava sinut ja näin teillä on ainainen valtataistelu. Yllä esitelty käännös on jakeen kokonaisuuteen nähden perustellumpi. Kumpikin on kieliopin kannalta mahdollinen sillä kyse on preposition לְ kääntämisestä. Sen peruserkitys on ”kohti”. Kontekstin perusteella pitää siten päätellä, mitä tämä ”kohti” tarkoittaa. Se voi siis merkitä kohti menemistä siten, että kohde

6 ”Ja vaimolle hän sanoi: 'Minä teen suuriksi sinun raskautesi vaivat, kivulla sinun pitää synnyttämän lapsia; mutta mieheesi on sinun halusi oleva, ja hän on sinua vallitseva.'” (1. Moos. 3:16, KR38).

”Naiselle hän sanoi: - Minä teen suuriksi sinun raskautesi vaivat, ja kivulla sinä olet synnyttävä lapsesi. Kuitenkin tunnet halua mieheesi, ja hän pitää sinua vallasnaan.” (1. Moos. 3:16, KR92).

halutaan omaksi tai siten, että ollaan kohdetta vastaan. Tässä käytetyn käännösvaihtoehdon tukena on vielä eräs jae seuraavassa luvussa: ”Eikö niin: jos teet hyvin, voit kohottaa katseesi; mutta jos et hyvin tee, niin väijyy synti ovella, **ja sen halu on sinuun, (וְאֵל יָךְ תִּשְׁקֶתָךְ) mutta hallitse sinä sitä!**” (1. Moos. 4:7, KR38). Ja-keessa käytetään samaa verbiä ja prepositiota kuin yllä. Halu ei kuitenkaan liity seksuaalisuuteen, vaan siihen, että synti saisi auktoriteettiaseman ihmisen elämässä.

Syntiinlankeemuksen rangaistus oli siis miehen ja naisen aseman vääristyminen. Nainen haluaa olla miehensä pää, mutta mies alistaa hänet omalla fyysisellä voimallaan. Toisin sanoen seurauksena on valtataistelu, jota ei luomisjärjestyksessä vielä ollut. Tämän vääristyneen valtataistelun on tarkoitus lakata Kristuksen kirkon piirissä: ”Vaimot, suostukaa miehenne tahtoon, niin kuin Herraan uskoville sopii. Miehet, rakastakaa vaimoanne, älkää kohdelko häntä tylästi.” (Kol. 3:18–19, KR92). Tämän Paavalin ohjeen tarkoitus on palauttaa luomisjärjestys ja tehdä tyhjäksi lankeemuksen jälkeinen valtataistelu.

MUU VANHA TESTAMENTTI

Seuraavassa otan muutaman esimerkin muusta Vanhan testamentin materiaalista. Sanottakoon aluksi pari huomiota Vanhan testamentin käytöstä. Ensinnäkin Vanhassa testamentissa on paljon kertomuksellista aineistoa, joka ei arvota tapahtumia. Karuimmatkin tapahtumat saatetaan kertoa sellaisenaan. Siksi kaikkea materiaalia ei voi missään nimessä lukea niin, että siinä kuvataan ideaalista ja oikeaa toimintaa. Kysymyksessä miehen ja naisen asemasta Vanhassa testamentissa löytyy tapahtumia, joissa vaikuttaa vahvasti syntiinlankeemuksen seurauksena vääristynyt miehen ja naisen asema. Mukana on kuitenkin myös materiaalia, joka noudattaa luomisjärjestyksen mukaista miehen ja naisen asemaa. Seuraavassa otan joitakin tällaisia esimerkkejä.

Mirjam

”Minähän olen johdattanut sinut Egyptin maasta, vapahtanut sinut orjuuden pesästä; ja minä lähetin Mooseksen, Aaronin ja Mirjamin käy-

mään sinun edelläsi.” (Miika 6:4, KR38). Herra kertoo profeetta Miikan kautta, kuinka hän aikoinaan pelasti kansansa Egyptin orjuudesta. Hän nostaa esille kolmen ihmisen tärkeän panoksen Israelin kansan vaelluksella. Joukossa on yhtenä lenkkinä myös naispuolinen profeetta Mirjam. Vanha testamentti ei siis suinkaan väheksy naisia. Näillä kolmella ei kuitenkaan ollut samanlaista asemaa kansan rohkaisijana. Eiväthän Aaron ja Mooseskaan tehneet samoja asioita. Muistamme siis kuinka Mirjam johti rumpua lyöden Israelin naiset ylistyslauluun (2. Moos. 15:20–21⁷). Kerran Mirjam asettui kuitenkin siihen asemaan, joka hänelle ei kuulunut.

”Mutta Mirjam ja Aaron parjasivat Moosesta etiopialaisen naisen tähden, jonka hän oli ottanut vaimokseen... Ja he sanoivat: 'Ainoastaan Mooseksen kautta ko Herra puhuu? Eikö hän puhu myös meidän kauttamme?' Ja Herra kuuli sen... Niin Herra sanoi äkisti Moosekselle ja Aaronille ja Mirjamille: 'Menkää te kaikki kolme ilmestysmajalle'. Ja he menivät kaikki kolme sinne. Silloin Herra astui alas pilvenpatsaassa, asettui majan ovelle ja kutsui Aaronia ja Mirjamia; molemmat menivät sinne... Ja Herra sanoi: '...Miksi ette ... peljänneet puhua minun palvelijaani Moosesta vastaan?' Ja Herran viha syttyi heitä kohtaan, ja hän meni pois. Kun pilvi oli poistunut majan päältä, niin katso, Mirjam oli lumivalkea pitalista; ja Aaron kääntyi Mirjamiin päin, ja katso, tämä oli pitalinen. Silloin Aaron sanoi Moosekselle: 'Oi, herrani! ... Älä anna hänen jäädä kuolleen sikiön kaltaiseksi, jonka ruumis on puoleksi mädännyt, kun se äitinsä kohdusta tulee.' Silloin Mooses huusi Herran puoleen sanoen: 'Oi, Jumala! Paranna hänet!' Herra vastasi Moosekselle: 'Jos hänen isänsä olisi sylkenyt häntä silmille, eikö hänen olisi ollut hävettävä seitsemän päivää? Olkoon hän nyt suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, ja sitten hän pääsköön takaisin.' Niin Mirjam oli suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, eikä kansa lähtenyt liikkeelle, ennenkuin Mirjam oli tuotu takaisin.” (4. Moos. 12:1–15, KR38).

Mirjam yritti yhdessä Aaronin kanssa nousta Mooseksen asemaan ja Israelin seurakunnan johtajaksi. Kuitenkin yksistään Mirjamia rangaistiin spitaalilla. Kohta ei ole täysin yksiselitteinen, mutta vaikuttaa siltä, että Mirjamin rangaistus on näkyvämpi, koska hän asettuu seurakunnan johtajan asemaan, joka ei edes periaatteellisella tasolla voinut hänelle kuulua. Vanhan

7 ”Naisprofeetta Mirjam, Aaronin sisar, otti käteensä rummun, ja kaikki naiset seurasivat häntä tanssien ja rumpua lyöden. Mirjam viritti laulun: - Laulakaa ylistystä Herralle, hän on mahtava ja suuri: hevoset ja miehet hän mereen suisti!” (2. Moos. 15:20–21, KR92).

testamentin lehdiltä löydämme myös muita naisprofeettoja, jotka palvelivat tärkeissä tehtävissä, kuitenkin yrittämättä asettua Jumalan seurakunnan johtajan asemaan (esim. Hulda: 2. Kun. 22:14–20⁸).

Debora

Hyvin arvokas on myös Deboran antama esimerkki.

”[Deboralla] oli tapana istua palmun alla Raman ja Betelin välillä Efraimin vuoristossa; sitä palmua kutsuttiin Deboran palmuksi. Israelilaiset tulivat sinne hänen luokseen pyytämään ratkaisua riita- asioihinsa. Debora kutsui luokseen Barakin, Abinoamin pojan, joka oli kotoisin Naftalin Kedesistä, ja sanoi hänelle: 'Herra, Israelin Jumala, antaa sinulle tämän käskyn: 'Kokoa naftalilaisista ja sebulonilaisista kymmenentuhannen miehen sotajoukko ja lähde Taborinvuorelle. Minä johdatan Jabinin sotapäällikön Siseran sotavainuineen ja joukkoineen Kisoninpurolle ja annan sinun voittaa hänet.’” (Tuom. 6:5–7, KR92).

Ensinnäkin näemme sen, että naisen ei ollut kiellettyä opiskella Jumalan sanaa. Debora nimittäin tuomitsi tietenkin Jumalan antaman lain käskyjen mukaan. Vanha testamentti ei myöskään aseta naista jonkinlaiseksi hanttihommien tekijäksi. Muiden tärkeiden töiden lisäksi käy ilmi, että naisprofeetat saattoivat antaa viisaita

8 ”Pappi Hilkiä, Ahikam, Akbor, Safan ja Asaja lähtivät kuulemaan *naisprofeetta Huldaa*, jonka mies oli pyhien vaatteiden vartija Sallum, Harhasin pojan Tikvan poika. Profeetta asui Jerusalemin uudessa kaupunginosassa. He esittivät hänelle asiansa, ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Viekää sille miehelle, joka lähetti teidät luokseni, tämä Herran sana: 'Minä annan onnettomuuden kohdata tätä paikkaa ja sen asukkaita. Sen mitä sanotaan siinä kirjassa, jonka Juudan kuningas nyt on lukenut, kaiken sen minä panen täytäntöön. He ovat hylänneet minut ja polttaneet uhreja muille jumalille, ja näillä kätensä töillä he ovat saaneet vihani heräämään. Minussa on syttynyt viha tätä paikkaa kohtaan, eikä se sammu.' Mutta koska Juudan kuningas lähetti teidät tiedustelemaan Herran tahtoa, viekää hänelle tämä viesti: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: 'Olet nyt kuullut sanani, ja ne ovat tehneet sydämesi levottomaksi. Sinä nöyryyt Herran edessä, kun kuulit, mitä olen päättänyt tämän paikan ja sen asukkaiden kohtalosta. Sinä repäisit vaatteesi ja itkit edessäni, kun kuulit, millainen kauhistava autius ja hävitys tämän maan osaksi tulee. Siksi minäkin kuulen sinua, sanoo Herra. Minä korjaan sinut isiesi luo, ja sinä pääset rauhassa hautaasi. Silmäsi eivät joudu näkemään sitä onnettomuutta, johon minä tämän paikan saatan.'” Tämän vastauksen he toivat kuninkaalle.” (2. Kun. 22:14–20, KR92).

ohjeita Jumalan tahtoon liittyen. Tällaisia hengellisiä aiteja olivat myös nuo edellä mainitut Mirjam ja Hulda. Kuitenkin kun on aika johtaa Jumalan seurakunta taisteluun vihollista vastaan, Debora ei ota johtajan asemaa ja vastuuta. Hän kutsuu tehtävään Jumalan tahdon mukaisen miehen. Kyseisessä tekstissä edempänä tulee selväksi, että Barak ei myöskään ollut mikään naisia alistava johtaja. Hän pyytää Deboraan rintamalle rohkaisemaan itseään ja sotajoukkoja. Näin Debora naisena palvelee siinä Jumalan kansan äidin tehtävässä, jota Jumala naisille tarjoaa.

Tässä lienee jälleen selvennyksen sana paikallaan. Luomiskertomuksen yhdessä todettiin, että miehen auktoriteettiasema liittyy pelkästään perheen ja Jumalan perheen eli seurakunnan piiriin. Yhteiskunnassa nainen voi kuitenkin aivan hyvin palvella johtoasemassa. Onko näissä kahdessa esimerkissä nyt puhuttu ristiin luomisen analyysin johtopäätösten kanssa. Ei ole, sillä Israelin kansa oli poikkeuksellisessa asemassa, koska se kansana oli Jumalan seurakunta. Siksi sekä sen papillinen että kuninkaallinen johtaja oli mies.

Sananlaskut 31

Lopuksi nostan vielä esiin Sananlaskujen kirjan kuvauksen hyvästä vaimosta. Tämä teksti oikaisee monta käsitystä siitä, mitä Vanhan testamentin mukaan vaimon asemaan kuuluu.

”Jos hyvän vaimon löydät, löydät aarteen, kalliimman kuin meren helmet. Häneen voit aina luottaa, hän pitää puutteen loitolla sinusta. Hän toimii miehensä parhaaksi, ei vahingoksi, kaikkina elämänsä päivinä... Hän on kuin laiva, hän hankkii ravintoa etäältäkin... Hän löytää hyvän pellon ja ostaa sen, omin varoin hän perustaa viinitarhan... Hänen miehensä saa osakseen kunnioitusta istuessaan vanhinten kokouksessa... Kun hän puhuu, hän puhuu viisaasti, antaa neuvoja ystävällisin sanoin. Hän valvoo kaikkea, mitä talossa tehdään, eikä laiskana leipäänsä syö. Hänen poikansa kiittävät häntä, hänen miehensä puhkeaa ylistämään: 'Monet naiset ovat uutteria ja taitavia, mutta sinä olet ylitse kaikkien muiden.' Kauneus katoaa, viehätyks haihtuu, ylivertainen se vaimo, joka pelkää Herraa! Kiittäkää häntä hänen hyvistä töistään, ylistäkää häntä kaikkien kuullen!” (San. 31:10–31, KR92).

Käyn luettelonomaaisesti läpi muutaman näkökulman lainatusta tekstijaksosta: 1. Naista ei pidetä arvottomana roskana, vaan hänestä puhutaan helmeä kalliimpana aarteena. 2. Nainen

ei ole jokin palvelija, vaan hän pitää monella tavalla huolta perheen toimeentulosta. 3. Nainen ei toimi pelkästään käskyjen mukaan, vaan on itsenäinen ja oma-alotteinen. 4. Naisella on mahdollisuus harjoittaa liiketoimintaa. 5. Nainen ei joudu joka päivä kerjäämään mieheltä itselleen leipäpalaa, vaan hänellä on omaakin rahaa. 6. Nainen ei ole henkilö, joka ei ikinä saa puhua mitään, vaan hän antaa viisaita neuvoja. 7. Naista ei alisteta kodissa, vaan pojat kiittävät häntä, ja mies ylistää häntä.

UUSI TESTAMENTTI

Seuraavaksi siirrytään Uuden testamentin materiaaliin. Olen tahtonut lähteä liikkeelle Vanhan testamentin materiaalista, sillä usein emme osaa asettaa Uuden testamentin opetusta tähän laajempaan kontekstiin. Kun Vanhan testamentin tausta on selvillä, huomataan, että Uudessa testamentissa noudatetaan luomisjärjestyksen mukaista naisen ja miehen asemaa. Tämä tarkoittaa sitä, että miehen tehtävä on edelleen olla vastuussa perheestä. Nainen puolestaan on apu, joka on miestä vastapäätä. Sama asetelma pätee myös Jumalan perheessä eli seurakunnassa. Seurakunta on siis uusi Israel ja näin jatkumossa Vanhan testamentin Jumalan kansan kanssa (esim. Gal. 3:29⁹, Room. 9:6–8¹⁰).

Yleinen pappeus

Jumalan kansassa on kuitenkin tapahtunut tietty muutos. Vanhassa testamentissa Leevin suku oli valittu palvelemaan Jumalan kohtaamisen paikassa, temppelissä. Leevin suvustakin vain Aaronin jälkeläiset saivat toimia pappeina ja toimittaa uhripalvelusta. Pelkästään ylimmäisellä papilla oli lupa astua kerran vuodessa temppelin kaikkein pyhimpään, jossa oli Jumalan liiton arkku. Tämän liitonarkun päällä oli Jumalan nä-

9 ”Mutta jos te olette Kristuksen omat, niin te siis olette Aabrahamin siementä, perillisiä lupauksen mukaan.” (Gal. 3:29, KR92).

10 ”Mutta ei niin, että Jumalan sana olisi harhaan mennyt. Sillä eivät kaikki ne, jotka ovat Israelista, ole silti Israel, eivät kaikki ole lapsia sentähden, että ovat Aabrahamin siementä, vaan: ”Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset”; se on: eivät ne, jotka lihan puolesta ovat lapsia, ole Jumalan lapsia, vaan lupauksen lapset, ne luetaan siemeneksi.” (Room. 9:6–8, KR38)

kymätön valtaistuin (1. Sam. 4:4¹¹, 2. Kun. 19:15¹², Ps. 80:2¹³, Ps. 99:1¹⁴, Jes. 37:16¹⁵) ja liitonarkun päällä suoritettiin sovitus synneistä.

Tämän uhripalveluksen tilanne on Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemisen myötä muuttunut: ”Veljet, **meillä on siis täysi oikeus astua sisälle kaikkeinpyhimpään**, koska Jeesus on uhrannut verensä ja näin avannut meille uuden, elämään vievän tien, joka kulkee väliverhon - hänen ruumiinsa – kautta.” (Hepr. 10:19–20, KR92). Kaikilla uskovilla on siis sama oikeus. Siksi päättelemme, että jokainen uskova on oikeutettu tulemaan Jumalan läsnäoloon. Kaikki ovat yhtä tärkeässä asemassa kuin vanhan liiton papit. Siksi Pietari kirjoittaakin: ”Mutta te olette valittu suku, **kuninkaallinen papisto**, pyhä heimo, Jumalan oma kansa, määrätty julistamaan hänen suuria tekojaan, joka teidät on pimeydestä kutsunut ihmeelliseen valoonsa.” (1. Piet. 2:9, KR92; katso myös Ilm. 1:6¹⁶). Pietari nimittää kaikkia uskovia papistoksi. Ymmärrämme siis, että meillä kaikilla on Jeesuksen uhrin ansiosta pääsy Jumalan luokse, eikä erityistä uhripappeutta enää tarvita. Tätä teologiassa kutsutaan yleiseksi pappeudeksi. Tässä kaikki ovat samassa asemassa, olipa kyse miehestä tai naisesta.

Apostolin virka

Joskus on ajateltu niin, että erityinen pappeus on Uudessa testamentissa johdettu yleisestä pappeudesta. Tällöin se olisi yleisen pappeuden osa-alue. Tällainen käsitys ei kuitenkaan tee oikeutta Uuden testamentin materiaalille. Erityinen pappeus on oma yleisestä pappeudesta eril-

11 ”Niin he lähettivät miehiä Siloon, ja nämä toivat sieltä Herran Sebaotin liitonarkun, hänen, jonka istuinta kerubit kannattavat.” (1. Sam. 4:4, KR92).

12 ”Herra, Israelin Jumala, sinä jonka istuinta kerubit kannattavat!” (2. Kun. 19:15, KR92).

13 ”Kuule meitä, Israelin paimen, sinä, joka johdatat Joosefin heimoa kuin paimen laumaansa, sinä, jonka istuinta kerubit kannattavat!” (Ps. 80:2, KR92).

14 ”Herra on kuningas - vaviskaa, kansat! Hän on kuningas, hänen istuintaan kannattavat kerubit - vavahda, maa!” (Ps. 99:1, KR92).

15 ”Herra Sebaot, Israelin Jumala, sinä jonka istuinta kerubit kannattavat!” (Jes. 37:16, KR92).

16 ”hänelle, joka on tehnyt meidät kuningassuvuksi ja Jumalan, Isänsä, papeiksi, hänelle kunnia ja valta aina ja ikuisesti! Aamen.” (Ilm. 1:6, KR92).

linen virkansa, joka perustuu Jeesuksen asetukseen. Erityisessä pappeudessa on kyse seurakunnan eli Jumalan perheväen johtamisesta. Se on siis eräällä tavalla jatkoa Vanhan testamentin Jumalan kansan johtajille. Jotta erityisen pappeuden lähtökohta tulisi selväksi on katsottava, miten Jeesus sen asetti.

”[Jeesus] kutsui luokseen opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoista, jotka **nimesi apostoleiksi**. Nämä olivat Simon, jolle hän antoi myös nimen Pietari, tämän veli Andreas, Jaakob ja Johannes, Filippus, Bartolomeus, Matteus, Tuomas ja Jaakob Alfeuksen poika, Simon, jota kutsuttiin Kiivailijaksi, Juudas Jaakobin poika ja Juudas Iskariot, josta tuli kavaltaja.” (Luuk. 6:13–16, KR92). Jeesuksen seurassa kulki myös muita oppilaita, mutta nämä kaksitoista valittiin apostoleiksi. Raamatun tekstijakso kertoo, että Jeesus asetti erityisen apostolin viran. Tämän viran tehtävänä oli palvella sitä Jumalan kansaa, joka kasvoi Jeesuksessa täyttyneiden Vanhan testamentin lupausten pohjalta.

Jeesus toimii hyvin pitkälti samaan tapaan kuin hänen aikansa rabbit. Rabbit saattoivat opettaa suuriakin joukkoja ja elää näiden kanssa. Kuitenkin vain tietyt henkilöt saivat elää aivan rabbin rinnalla. Heidän oli tarkoitus oppia se, mitä rabbi tiesi ja jatkaa rabbin työtä tämän kuoltua.

Usein viitataan siihen, että Jeesus valitsi apostoleiksi kaksitoista miestä. Tämä on selkeästi jatkoa Vanhan testamentin järjestykselle, jonka mukaan Jumalan kansan johtajan piti olla mies. Sama käsitys oli myös apostoleille itsellään, mikä tulee esille tilanteessa, jossa valitaan apostolia Juudaksen tilalle: ”Sillä psalmien kirjassa on kirjoitettuna: ... 'Ottakoon toinen hänen **kaitsijatoimensa** (τὴν ἐπισκοπήν)'. Niin pitää siis yhden niistä **miehistä** (ἀνδρῶν), jotka ovat vaeltaneet meidän kanssamme kaiken sen ajan, jona Herra Jeesus kävi sisälle ja ulos meidän tykönämme, Johanneksen kasteesta alkaen hamaan siihen päivään, jona hänet meiltä otettiin ylös, tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi meidän kanssamme.” (Ap. t. 1:20–22, KR38).

Pietari sanoo selvästi, että apostolin pitää olla mies. Tässä käytetään sanaa ἀνὴρ, joka tarkoittaa miestä naisen vastakohtana (toinen UT:n kreikan miestä tarkoittava sana ἄνθρωπος voi

tarkoittaa myös ihmistä yleensä). Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että tekstijaksossa käy ilmi alkuseurakunnan ymmärrys apostolin tehtävästä kaitsijatoimena. Edellä Pietari on puhunut siitä myös ”virkana” (j. 17, διακονία¹⁷). Samaa sanaa hän käyttää myös jäljempänä, ja puhuu samassa yhteydessä vielä apostolin virasta (j. 25, ἀποστολή¹⁸).

Tässä välissä on hyvä lyhyesti mainita Jeesuksen suhtautumisesta naisiin. Useasti tulee ilmi, että Jeesuksen laajempaan oppilasjoukkoon kuului myös naisia. Hän sanoo, että hänen oppilaansa ovat hänen *aitinsä* ja veljensä (Luuk. 8:19–21¹⁹). Jotkut naiset auttoivat Jeesusta myös taloudellisesti (Luuk. 8:1–3²⁰). Jeesus opetti naisia (Luuk. 10:39²¹). Jeesus niin ikään keskusteli teologisista kysymyksistä yhtä hyvin naisten kuin miestenkin kanssa (Joh. 4²²). Jeesus paransi ja auttoi naisia monissa tilanteissa. Hän kertoi vertauksia sekä miesten että naisten elinpiiristä. Jeesus antoi tyhjän haudan viestin naisten vietäväksi (Matt. 28:10²³). Kaikki tämä kertoo valtavasta naisten arvostuksesta, joka ei ollut nor-

maalia tuolle ajalle. Sama arvostus jatkui myös alkuseurakunnassa.

Seurakunnan kaitsijan virka

Jeesus siis asetti apostolin viran, ja apostolit täyttivät Juudakselta tyhjäksi jääneen viran, joka oli tarkoitettu pelkästään miehille. Miten tästä sitten päästään seurakunnan kaitsijan virkaan? Ymmärrämme, että apostolin virka ei voinut jatkua sellaisenaan. Lukumääräisesti apostoleja ei voinut olla enempää (UT käyttää kyllä sanaa apostoli kahdessa merkityksessä. Ensin tarkoitetaan näitä 12 uuden liiton kantaisää. Myöhemmin samaa sanaa voidaan käyttää myös muista, Jeesuksen valitsemista ja lähettämistä miehistä). Lisäksi yllä siteerattujen, alkuseurakunnan asettamien, kriteerien mukaisia miehiä ei tulisi aina olemaan.

Palaan hetkeksi vielä tuohon raamatunkohtaan, jossa valittiin kahdestoista apostoli, ja teen kaksi perustavanlaatuista huomautusta. Ensimmäkin laajempi tekstijakso kertoo, että paikalla oli 120 veljeä (j. 15²⁴). Tämä osoittaa sitä, että virkaan valitseminen ei ollut pelkästään virassa jo olevien ihmisten eli yhdentoista apostolin tehtävä. Apostolin virka oli annettu seurakunnalle ja niinpä seurakunta suoritti valitsemisen. Tämä on tärkeää siksi, että usein ajatellaan paimenviran välittyvän ainoastaan jonkun apostolin fyysisen kosketuksen ja virkaan asettamisen kautta. Kahdennentoista apostolin valinta osoittaa kuitenkin sen, että varsinaisesti seurakunnan tehtävä on valita ja kutsua ihminen tuohon virkaan. Apostolit olivat toki myöhemmin mukana ohjaamassa virkaan asettamisissa, mutta samalla käy ilmi, että seurakunnalla oli täysi oikeus itse valita virkaan soveltuva henkilö. Toiseksi tekstijakso osoittaa, että valinnan teki kuitenkin Jeesus. Tämä käy ilmi siitä, että seurakunta rukoili Herraa ja valitsi apostolin arpomalla (j. 24–26²⁵). Seurakunnan valinta oli siis

17 ”Sillä hän oli meidän joukkoomme luettu ja oli saanut osalleen tämän viran.” (Ap. t. 1:17, KR38).

18 ”Herra, sinä joka tunnet kaikkien sydämet, ilmoita, kumman näistä kahdesta olet valinnut astumaan tähän palvelutehtävään ja apostolin virkaan” (Ap. t. 1:24–25, KR92).

19 ”Jeesuksen äiti ja veljet tulivat tapaamaan häntä, mutta eivät tungoksesta päässeet hänen luokseen. Jeesukselle ilmoitettiin: 'Äitisi ja veljesi ovat tuolla ulkona ja haluavat tavata sinut.' Mutta hän vastasi: 'Minun äitini ja veljeni ovat nämä, jotka kuulevat Jumalan sanan ja tekevät sen mukaan.'” (Luuk. 8:19–21, KR92).

20 ”Jeesus kulki kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään julistaen ilosanomaa Jumalan valtakunnasta. Hänellä oli seurassaan kaksitoista opetuslastaan sekä muutamia naisia, jotka hän oli parantanut taudeista ja vapauttanut pahojen henkien vallasta. Näitä olivat Magdalan Maria, josta hän oli ajanut ulos seitsemän pahaa henkeä, Johanna, jonka aviomies Kuusas oli Herodeksen korkeita virkamiehiä, sekä Susanna. Lisäksi oli monia muita naisia, ja kaikki nämä avustivat heitä omilla varoillaan.” (Luuk. 8:1–3, KR92).

21 ”Martalla oli sisar, Maria. Tämä asettui istumaan Herran jalkojen juureen ja kuunteli hänen puhettaan.” (Luuk. 10:39, KR92).

22 ”Jeesus sanoi naiselle: Jos tietäisit, minkä lahjan Jumala on antanut, ja ymmärtäisit, kuka sinulta pyytää juotavaa, pyytäisit itse häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä.” (Joh. 4:10, KR92).

23 ”Silloin Jeesus sanoi heille: 'Älkää pelätkö! Menkää sanomaan veljilleni, että heidän pitää lähteä Galileaan. Siellä he näkevät minut.'” (Matt. 28:10, KR92).

24 ”Eräänä päivänä, kun opetuslapsia oli koolla noin satakaksikymmentä, Pietari nousi puhumaan.” (Ap. t. 1:15, KR92).

25 ”Sitten kaikki rukoilivat: 'Herra, sinä joka tunnet kaikkien sydämet, ilmoita, kumman näistä kahdesta olet valinnut astumaan tähän palvelutehtävään ja apostolin virkaan, josta Juudas luopui mennäkseen sinne, minne kuului.' Sen jälkeen he heittivät miehistä arpa, ja arpa lankesi Mattiakselle. Näin hänet valittiin ja liitettiin

samalla Jumalan valinta.

Nämä kaksi asiaa toteutuvat myös Apostolien tekojen luvun 6 valintatilanteessa²⁶. Toisin kuin usein luullaan, ei tässä ole kyse diakonin viran (διάκονος) perustamisesta siinä merkityksessä, kuin se meidän aikamme Suomen ev.lut. kirkossa ymmärretään. Kyseinen sana ei esiinny tekstissä. Tässäkin apostolit kehottavat *seurakuntaa* valitsemaan tehtävään sopivat *miehet* (ἄνθρωποι). Sama järjestys toistuu muissakin tilanteissa Apostolien teoissa (13:1–3²⁷, 14:21–23²⁸). Entä sitten ne seurakunnat joiden yhteydessä ei kerrota, että miehiä olisi valittu seurakunnan johtoon? Varmasti jokaiselle seurakunnalle valittiin johtajat, vaikka sitä ei kerrottaisikaan. Tämä käy ilmi siitä, että Paavalin ollessa Efesossa ei kerrota mitään vanhimpien eli paimenten eli kaitsijoiden valitsemisesta (Ap. t. 19). Kun Paavali myöhemmin tulee Efesoon, pitää hän kuitenkin jäähyväispuheen seurakunnan kaitsijoille. Seurakunta oli siis itse valinnut virkaan sopivat miehet. Samalla huomaamme jälleen sen, että kyse ei ole pelkästään seurakunnan valinnasta. Sanoohan Paavali: ”Pitäkää huoli itsestänne ja koko laumasta, jonka kaitsijoiksi **Pyhä Henki on teidät pannut.**” (Ap. t. 20:28, KR92). Paa-

kahdentenatoista apostolien joukkoon.” (Ap. t. 1:24–26, KR92).

26 ”Silloin apostolit, ne kaksitoista, kutsuivat koolle koko opetuslasten joukon ja sanoivat: 'Ei ole oikein, että me ruoan jakamisen tähden lyömme laimin Jumalan sanan. Valitkaa siis, veljet, keskuudestanne seitsemän hyvämaineista miestä, jotka ovat Hengen ja viisauden täyttämiä, niin me asetamme heidät tähän tehtävään'... Nämä tuotiin apostolien eteen, ja apostolit rukoilivat ja panivat kätensä heidän päälleen.” (Ap. t. 6:2, 3, 6, KR92).

27 ”Antiokian seurakunnassa oli profeettoja ja opettajia: Barnabas ja Simeon, josta käytettiin nimeä Niger, kyreneläinen Lukios, Menahem, joka oli neljännesruhtinas Herodeksen kasvinkumppani, sekä Saul. Kerran, kun he olivat palvelemassa Herraa ja paastoamassa, Pyhä Henki sanoi: 'Erottakaa Barnabas ja Saul minun työhöni, siihen tehtävään, johon minä olen heidät kutsunut.' Niin he paastosivat ja rukoilivat, ja sitten he panivat kätensä näiden kahden päälle ja lähettivät heidät matkaan.” (Ap. t. 13:1–3, KR92).

28 ”Paavali ja Barnabas julistivat Derbessä evankeliumia ja saivat monet kääntymään opetuslapsiksi. Sitten he palasivat Lystraan, Ikonioniin ja Antiokiaan, rohkaisivat opetuslapsia ja kehottivat heitä pysymään uskossa. He sanoivat: 'Jumalan valtakuntaan meidän on mentävä monen ahdingon kautta.' Kullekin seurakunnalle he valitsivat vanhimmat” (Ap. t. 14:21–23, KR92).

valin mukaan Jumala on asettanut ja valinnut seurakunnan paimenet. Samoin kaitsijat oli, Paavalin kirjeestä päätellen (Fil. 1:1²⁹), valittu myös Filippiin, vaikkei Apostolien teot kerro tästäkään mitään (Ap. t. 16).

Apostolien tekojen kokonaisuus osoittaa siis sen, että seurakuntaan valittiin Jumalan käsystä miehiä kaitsijoiksi. Kyse on Jumalan asettamasta virasta (katso myös 1. Kor. 12:28³⁰ ja Ef. 4:11³¹). On mielenkiintoista, että apostolit itsekkin näkivät hoitavansa tätä paimenvirkaa, mikäli he huolehtivat jostain tietystä seurakunnasta: 1. Piet. 5:1³², 2. Joh. 1³³ ja 3. Joh. 1³⁴. Tästä kaitsijan virasta käytetään Uudessa testamentissa useaa nimitystä. Seurakuntien johto ei myöskään ollut kaikkialla järjestetty täsmälleen saman mallin mukaan. Ilmi kuitenkin käy se, että seurakuntaperheen isän virkaan valittiin vain miehiä. Kristus, seurakuntamorsiamen Sulhanen asetti oman tehtävänsä jatkajiksi ainoastaan miehiä.

Naisen asema alkuseurakunnassa

Vaikka kaitsijan virka on tarkoitettu vain miehille, oli naisille alkuseurakunnassa monia tärkeitä tehtäviä. Näihin kuuluu esimerkiksi profeetan (Ap. t. 21:9³⁵), diakonin (Room. 16:1–2³⁶), lesken (1. Tim. 5:9³⁷) sekä seurakunnan johtamisen

29 ”Paavali ja Timoteus, Kristuksen Jeesuksen palvelijat, tervehtivät kaikkia Filippissä olevia Kristuksen Jeesuksen pyhiä sekä seurakunnan kaitsijoita ja palvelijoita.” (Fil. 1:1, KR92).

30 ”Jumala on seurakunnassaan asettanut ensinnäkin jotkut apostoleiksi, toiseksi jotkut profeetoiksi ja vielä jotkut opettajiksi.” (1. Kor. 12:28, KR92).

31 ”Hän (Jeesus) antoi seurakunnalle sekä apostolit että profeetat ja evankeliumin julistajat, sekä paimenet että opettajat” (Ef. 4:11, KR92).

32 ”Vanhimpia teidän joukossanne minä siis kehoitan, minä, joka myös olen vanhin ja Kristuksen kärsimysten todistaja” (1. Piet. 5:1, KR38).

33 ”Vanhin tervehtii valittua äitiä ja hänen lapsiaan.” (2. Joh. 1, KR92).

34 ”Vanhin tervehtii rakasta Gaiusta.” (3. Joh. 1, KR92).

35 ”hänellä oli neljä naimatonta tyttäretä, joilla oli profetoinen lahja.” (Ap. t. 21:9, KR92).

36 ”Annan teille suositukseni sisarestamme Foibesta, joka on Kenkreaan seurakunnan palvelija (διάκονου). Ottakaa hänet vastaan Herran palvelijana niin kuin pyhille sopii ja auttakaa häntä kaikessa, missä hän tarvitsee teitä. Onhan hän itsekkin ollut tukena monille, myös minulle.” (Room. 16:1–2, KR92).

37 ”Leskien luetteloon kelpaa vain sellainen, joka on

ulkopuolelle asettuvia opettamisen tehtäviä (Ap. t. 18:26³⁸).

Naiset siis nähtiin tasa-arvoisina miesten kanssa. Tehtävät vain olivat erilaiset. Tämä tulee hienosti esiin, kun verrataan kahta raamatunkohtaa. ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne. Yhden tekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, *mies vai nainen*, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi.” (Gal. 3:27–28, KR92). Paavali osoittaa, että kun ihminen liitetään kasteeseen, ei mitään eroa pelastuksen suhteen ole olemassa. Poistako tämä sitten ihmisten erilaisuuden? Jos he ovat yksi, ovatko he kaikki samanlaisia? Paavali vastaa tähän toisessa kasteesta puhuvassa kohdassa: ”Meidät kaikki, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, on kastettu yhdeksi ruumiiksi. Yksi ja sama Henki on yhdistänyt meidät, kaikki me olemme saaneet juoda samaa Henkeä. Eihän ruumiskaan muodostu yhdestä jäsenestä vaan monista... Jos kaikki olisi yhtä ja samaa jäsentä, olisiko silloin mitään ruumista?” (1. Kor. 12:13–19, KR92). Ruumis on yksi, mutta silti siinä on erilaisia tehtäviä, jotka eivät riko tasa-arvoisuutta.

Kun näin on piirretty hiukan laajempi tausta, huomaamme, etteivät ne kaksi tekstikohtaa, joiden ympärillä keskustelu yleensä pyörii, ole tulleet tyhjästä. Sääntö oli kaiken aikaa selvä: seurakunnan kaitsijan tuli olla mies. Uusi testamentti kertoo meille kaksi tilannetta, jossa tätä sääntöä oli rikottu. Muualla ei asian suhteen ollut ilmeisesti ongelmia. Käsittelen nämä kaksi kohtaa vielä lyhyesti omissa luvussa.

Kaitsijan viran väärinkäytökset

1. Korinttolaiskirjeen luvut 11–14 käsittelevät seurakunnan järjestystä. Näyttää siltä, että kokonaisuus on järjestetty kiastisesti. Kiasmi on tyyppillinen kirjoittajan tehokeino, joka tarkoittaa sitä, että käsitellyt asiat käsitellään toistamiseen käänteisessä järjestyksessä. Otan esimerkin Vanhasta testamentista: ”**Me pääsimme pakoon**

kuusikymmentä vuotta täyttänyt ja joka on ollut vain yhden miehen vaimo.” (1. Tim. 5:9, KR92).

38 ”Apollos alkoi rohkeasti puhua synagogassa. Kuultuaan hänen julistustaan *Priscilla* ja *Aquila* ottivat hänet huostaansa ja perehdyttivät hänet tarkemmin Jumalan tiehen.” (Ap. t. 18:26, KR92).

kuin lintu pyytäjän *paulasta*. *Paula* katkesi, ja **me pääsimme irti.**” (Ps. 124:7, KR92). Psalmi käsittelee samat asiat järjestyksessä: A, B, B', A'. 1. Korinttolaiskirjeen käsiteltävänä oleva kokonaisuus puolestaan rakentuu seuraavasti:

A. Epäjärjestys jumalanpalveluksessa (11:2–34).

B. Armolahjat (12).

C. Rakkaus (13).

B'. Armolahjat (14:1–25).

A'. Epäjärjestys jumalanpalveluksessa (14:26–36).

Jakeiden 14:37–40 kohdalla ei ole aivan selvää puhutaanko pelkästään muutamasta edellisestä jakeesta vai koko jaksosta 11–14.

Tässä on tarkoitus käsitellä uloimpia tekstijaksoja (A ja A'). Kumpikin näistä puhuu seurakunnan yhteisestä jumalanpalveluksesta. Paavali ei sano, että vaimojen pitäisi pitää huntu kaikkialla tai että yksinään ollessakaan ei saisi rukoilla kielillä ilman selittäjää. Konteksti on jumalanpalvelus. Kaikki alla olevat 1. Kor. 11–14 sitaatit on otettu vuoden 92 Kirkkoraamattusta.

Myös viimeisen jakson (A') sisällä on kiastinen rakenne, joka piirretään esiin jakeessa 26: ”Mitä tämä siis tarkoittaa, veljet? Kun koonnutte yhteen, jokaisella on jotakin annettavaa: laulu, *opetus* tai **ilmestys, puhe kielillä tai sen tulkinta.**” Seuraavaksi Paavali opettaa mainitsemistaan asioista käänteisessä eli kiastisessa järjestyksessä (seurakunnan laulusta Paavalilla ei ollut huomautettavaa). Kussakin kolmesta jaksosta toistuvat samat teemat.

Puhe kielillä ja tulkinta: 27–28 (jakso päättyy kehotukseen: ”Ellei tulkitsijaa ole, *puhujat* olkoon seurakunnan parissa *vaiti*...”).

Ilmestys: 29–33a (jakso sisältää kehoituksen: ”Jos joku muu läsnäolijoista saa ilmes-tyksen, edellisen *puhujan* tulee *vaieta*.”).

Opetus: 33b–36 (jakso sisältää kehoituksen: ”Niin kuin on laita kaikissa pyhien seurakunnissa, naisten tulee olla *vaiti* seurakunnan kokouksissa. Heidän ei ole lupa *puhua*...”).

Paavalin esitys seuraa tiettyä rakennetta. Tämän rakenteen sisällä hän kehottaa naisia olemaan *vaiti*, kun on kyse opettamisesta. Muissa yhteyksissä naiset saivat puhua. Ymmärrämme myös, että naisen ei ollut lupa opettaa, koska seurakunnan opettaminen kuului vain virkaan kutsutuille miehille. Tämän vuoksi Paavali lisää

(j. 34): ”Heidän ei ole lupa puhua, vaan *heidän on oltava kuuliaisia*, niin kuin lakikin sanoo.” Kuuliaisuus tarkoittaa tarkalleen ottaen alamaisena olemista. Naisen ei siis ole lupa asettua auktoriteettiasemaan seurakuntaperheessä, vaan hänen tulee olla luomisjärjestyksen mukaan almainen (laki viittaa todennäköisesti laissa olevaan luomiskertomukseen, vrt. 1. Kor. 14:21³⁹ ja Room. 3:31⁴⁰).

Tällainen näkökulma on yhtenevä myös sen kanssa, mitä Paavali on opettanut luvussa 11: ”Teidän tulee kuitenkin tietää, että jokaisen miehen pää on Kristus, *naisen pää on mies* ja Kristuksen pää on Jumala.” (j. 3, KR92). Paavali sanoo huivin olevan vaimolla päässä juuri merkinä alamaisuudesta (j. 10⁴¹). Mikäli nainen ryhtyisi opettajaksi, hän astuisi pään asemaan ja pois alamaisuudesta.

1. Timoteuskirjeen 2:11–15 jaksolla on paljon yhteneväisyyksiä 1. Korinttolaiskirjeen juuri käsitellyn jakson kanssa. Malli on siinä sama. Seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa (j. 1⁴²) nainen ei saa asettua johtajan asemaan opettamaan, vaan hänen tulee olla luomisjärjestyksen mukaan kuuliainen: ”Naisen tulee kuunnella opetusta, hiljaa ja kuuliaisena. Sitä en salli, että nainen *opettaa*, enkä sitä, että hän *hallitsee miestä*; hänen on elettävä hiljaisesti.” (j. 11–12, KR92).

Tämäkin kohta opettaa siis naisen alamaisuutta luomiseen perustuen (j. 13–14⁴³). Samoin on hyvä huomata, että Paavali liittää opettamisen kaitsijan virkaan, josta hän opettaa heti

39 ”*Laissa* on kirjoitettuna: ’Vieraskielisten kautta ja muukalaisten huulilla minä olen puhuva tälle kansalle, eivätkä he sittenkään minua kuule, sanoo Herra.’” (1. Kor. 14:21, KR38). Paavalin sitaatti on kylläkin Jesajan kirjasta. Hän saattoi ilmeisestikin käyttää nimitystä ”laki” heprealaisesta Raamatusta laajemminkin.

40 ”Kumoammeko me siis lain vetoamalla uskoon? Emme suinkaan, me päinvastoin vahvistamme sen mitä *laki* sanoo.” (Room. 3:31, KR92). Lailla Paavali tarkoittaa tässä 1.–5. Mooseksen kirjoja. Hän jatkaakin kirjettään kertomalla Abrahamista.

41 ”Sentähden vaimon tulee pitää päässään vallanalaisuuden merkki enkelien tähden.” (1. Kor. 11:10, KR38).

42 ”Minä kehoitan siis ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta” (1. Tim. 2:1, KR38).

43 ”Sillä Aadam luotiin ensin, sitten Eeva; eikä Adamia petetty, vaan nainen petettiin ja joutui rikkomukseen.” (1. Tim. 2:13–14, KR38).

seuraavassa luvussa.⁴⁴

Mainittakoon vielä eräs kiintoisa yhteinen piirre. Kun 1. Kor. on käsitellyt seurakunnan järjestystä, nostaa Paavali esille alkuseurakunnan uskontunnustuksen (15:1–11⁴⁵). Saman kaltainen rakenteellinen ratkaisu sisältyy myös 1. Tim:een. Kun Paavali on lopettanut opetusensa virasta hän sanoo:

”Kirjoitan tätä siinä toivossa, että pääsen pian tulemaan luoksesi. Jos tuloni kuitenkin viivästyy, saat tästä tietää, miten on käyttäydyttävä Jumalan temppelissä, elävän Jumalan seurakunnassa, joka on totuuden pylväs ja perustus. *Me tunnustamme, että meidän uskomme pyhä salaisuus on suuri: Hän ilmestyi ihmisruumiissa, hänet julistettiin vanhurskaaksi Hengen voimasta, enkelit saivat hänet nähdä, hänestä saarnattiin kansoille, häneen uskottiin maailmassa, hänet korotettiin kirkkauteen.*” (1. Tim. 3:14–16, KR92).

Paavali liittää seurakunnan järjestystä käsittelevän opetuksen uskon sisältöön. Koska uskomme on kallisarvoinen, täytyy myös seurakunnan järjestyksen heijastaa tätä aarretta.

LOPUKSI

Edellä on käsitelty muutamin poiminnoin Raamatun näkemystä miehen ja naisen asemasta. Raamatun kokonaisuus piirtää eteemme luomisjärjestyksen mukaisen ja lunastuksessa uudelleen asetetun mallin. Siinä mies rakastaa vaimoaan ja vaimo kunnioittaa miestänsä. Kysymys on vastavuoroisuudesta. Valitettavan usein syntiinlankeemuksen seuraukset ovat seurakunnan piirissä ottaneet vallan. Miehet ovat alistaneet naisia. Vastareaktionä tälle on nähty, että naisen on otettava itselleen miehen asema. Näin syntiinlankeemuksesta alkanut valtataistelu jatkuu myös kristillisessä avioliitossa ja kristillisessä kirkossa.

Kun miehet ovat käyttäneet asemaansa usein alistamiseen, tarkoittaako tämä sitä, että on hylättävä koko ajatus miehelle kuuluvasta auktoriteettiasemasta? Näin useat ajattelevat. Olisiko kuitenkin mahdollista palauttaa raamatullinen tilanne siten, että taistelisimme väärinkäytöksiä vastaan, emmekä hylkäisi koko luomisjärjestyksestä?

44 ”joka pyrkii *seurakunnan kaitsijan virkaan*, tahtoo ja loon työhön.” (1. Tim. 3:1, KR92).

45 ”Olinpa siis minä tai olivatpa he: näin me saarnaamme, ja näin te olette uskoon tulleet.” (1. Kor. 15:11, KR38).

KIRJALLISUUTTA

- Apostoliset isät
1989 Suom. Heikki Koskenniemi. Helsinki: STKS.
- Bailey, Kenneth E.
2000 Women in the New Testament: A Middle Eastern Cultural View. Theology Matters 1/2000.
- Eldredge, John
2003 Villi ja vapaa. Jyväskylä: Aika.
- Grudem, Wayne
2004 Evangelical Feminism & Biblical Truth. An Analysis of More Than One Hundred Disputed Questions. Sisters, Oregon: Multnomah Publishers.
- Helkkula, Johan
2003 Luomisjärjestys – patriarkaalinenko? Luentomoniste.
- Herran käsky. Asiatietoa naispappeuskysymyksestä.
1984 Helsinki: SLEY-kirjat.
- Janatuinen, Mailis
2006 Nainen hengellisessä yhteisössä. Perusta 5/2006.
- Laato, Timo – Väisänen, Matti
2006 Raamattu ja paimenvirka. Aamutähti 31. Helsinki: Luther-säätiö.
- Muukkonen, Juha
2003 Virkakysymys ja Raamattu. Luentomoniste.
- Mäkelä, Raimo
1988 Kuka on oikea pappi? Kauniainen: Perussanoma.
- Naispappeus. Teologien puheenvuoroja.
1968 Avain 24. Helsinki: SLEY.
- Pohjola, Juhana
1999 Kristus ja kirkon virka. Luentomoniste.
- Sasse, Herman
1986 We Confess: The Church. Saint Louis: Concordia Publishing House.
- Schönen, Jobst
1995 Joka kuulee teitä – se kuulee minua. Onko naispappeus mahdollista? Aamutähti 2. Helsinki: Luther-säätiö.
- Walther, C. F. W.
1998 Kirkko ja virka. Lahti: STLK.